

Horatius

Antwoorden op de begripsvragen

- 1 a [1] wagenmenner [r.3-6], [2] politicus [r.7-8], [3] grootgrondbezitter, boer [9-12], [4] matroos [13-14], [5] handelaar [15-18], [6] levensgenieter [19-23], [7] soldaat [24-26], [8] jager [r.26-29].
- b [1] plus: wil graag t/m scheren, de zege t/m God, [2] plus: straalt, wanneer het volk t/m ereambt, min: grillig, [3] plus: weer een ander (straalt), als zijn schuur t/m geveegd, wie t/m houweel, [4] min: als angstig matroos t/m schip, [5] plus: prijst een handelaar de rust van zijn geboortegrond, armoe t/m nooit, min: wanneer-golven, huiverend, de averij, [6] plus: weet een goed glas t/m bron, [7] belust t/m trompetgeschal, min: op oorlog t/m vervloekt, [8] in de open lucht t/m jager, wanneer t/m breekt, min: vergeet zijn jonge vrouw.
- c Intern goed: [1] wil graag t/m scheren, [2] straalt, [3]: weer een ander (straalt), wie t/m houweel [5] prijst een handelaar de rust van zijn geboortegrond, [6] weet een goed glas t/m bron, [7]] belust t/m trompetgeschal, [8] in de open lucht t/m jager, wanneer t/m breekt.
Extern goed: [1] de zege t/m God, [2] wanneer het volk t/m ereambt, [3] als zijn schuur t/m geveegd, [4] armoe t/m nooit.
- d De handelaar geeft het intern goed dat een leven als boer hem zou kunnen geven op voor het extern goed van de rijkdom die zijn beroep hem brengt.
- e In de beschrijving van de soldaat en de jager benadrukt Horatius de minpunten van deze liefhebberijen (zie antwoord bij b) en legt een verband tussen deze minpunten en het fanatieke, opgefokte karakter (belust t/m trompetgeschal) en (wanneer t/m breekt) van deze bezigheden. De beschrijving van de levensgenieter is uitsluitend positief en legt de nadruk op de matige en bescheiden manier van genieten.
- f Met de levensgenieter die de gulden middenweg bewandelt.
- 2 a Dichters, de klimop (lauwerkrans) duidt op de roem die dichters met hun werk oogsten.
- b Godenvriend; Door zijn dichtkunst verkeert hij in het gezelschap van goden (het koele woud t/m Nymfen [r.31-32]), ver van het gewone volk (scheiden t/m volk [r.32-33]). In het bijzonder noemt Horatius de Muzen Euterpe en Polyhymnia die hem de inspiratie voor zijn (lyrische) poëzie geven (wanneer t/m stemmen [r.33-35]).
- c Als u t/m uitroept [r.36].
- d Raak ik t/m hoofd [r.37].
- 3 a Door eerst allerlei andere beroepen en bezigheden te beschrijven en aansluitend zijn eigen beroep te noemen.
- b [1] Maakt mij tot godenvriend [r.31] en scheiden mij van het gewone volk [32-33].
- 4 a Maecenas [r.1], mijn allerliefste trots en toeverlaat [r.2] (Maecenas is zijn *patronus*), Als u mij tot lyrisch dichter uitroept [r.36], erkenning als lyrisch dichter.

- b Lyrische poëzie in de traditie van de Aeolische dichters (Sappho en Alcaeus) [r.35-36].
- c In r.30-37.
- d De opsomming van bezigheden in de rest van het gedicht legt uit, waarom Horatius voor het dichterschap gekozen heeft.
- 5 a De winter.
- b [1] De dikke laag sneeuw op de Soracte, [2] de bomen die onder hun last zwoegen, [3] de rivieren die bevroren zijn door de vorst.
- c *Frigus* [r.5] en *ventos (aequore fervido deproeliantes)* [r.10-11].
- d De kou verdrijven met een warm haardvuur en een goed glas wijn.
- e Bang worden of je druk maken om de winterstormen; *permitte divis cetera* [r.9].
- 6 a Ze maken een einde aan de winter(stormen); de goden zorgen voor de veranderingen in de natuur en staan meer in het algemeen symbool voor het onvoorspelbare van het menselijk lot dat geluk brengt, maar het ook weer weg kan nemen.
- b Aan de loop van de dingen in het leven kan een mens niets veranderen, evenmin als aan de wisseling van de jaargetijden of het geweld van de natuur. Daarom moet een mens zich er niet druk over maken en die dingen aan de goden overlaten, dat wil zeggen ze gewoon laten gebeuren zoals ze gebeuren.
- 7 a *Canities* [r.17].
- b In elk geval: *nive candidum: canities*.
Verder kan men denken aan: *silvae: virenti, constiterint: morosa en gelu t/m acuto* (bevroren rivieren) <=> (= negatieve spiegeling) *dulces amores* en *choreas* (liefde en dans).
- c *Nive candidum* introduceert het onderwerp van het eerste deel: de winter in de natuur, maar ook het onderwerp van het tweede deel: de ouderdom als winter(avond) in het leven van de mens.
- 8 a In r.6-12.
- b In r.12-21.
- c In r.21-32.
- 9 a Poëzie was voor Maecenas een staatszaak. Dit gedicht is een politieke steunbetuiging aan Octavianus en beschrijft de gebeurtenissen rond de slag bij Actium op de manier die Octavianus zelf propageerde.
- b Cleopatra, de koningin van Egypte; zijn Romeinse tegenstander Antonius.
- c Octavianus Augustus voerde een propagandaoorlog tegen Antonius en zijn minnares Cleopatra, waarin hij net deed alsof oorlog tegen hen een buitenlandse aangelegenheid was. Het feit dat het een burgeroorlog was met een Romeinse politieke tegenstander (Antonius) liet hij later liever onvermeld.

- d Door de formulering van het conflict als een bedreiging van Cleopatra (*regina*) voor het Capitool (d.w.z. het religieuze centrum van Rome) en het Romeinse imperium, wordt Octavianus voorgesteld als vertegenwoordiger van het Capitool en het Romeinse gezag (en als verdediger van de beschaving tegen de oosterse barbarij). In feite vertegenwoordigde Antonius het Romeinse gezag evenzeer als Octavianus.
- 10 a [1] De ontaarde troep eunuchen die haar vergezellen (*contaminato t/m virorum* [r.9-10], [2] haar grenzeloze begeerte naar macht (*quidlibet t/m sperare* [r.10-11]), [3] haar letterlijke en figuurlijke dronkenschap (*fortuna t/m ebria* [r.11-12] en *mentem t/m Mareotico* [r.14]).
- b Drie van de volgende vier antwoorden: [1] het feit dat ze als vrouw niet bang was voor het zwaard (duidt of op haar eerdere zelfmoordpoging met een zwaard of op het feit dat ze met Antonius meegevochten heeft, *nec t/m ensem* [r.22-23]), [2] het feit dat ze niet gevluht is [*nec latentes t/m ausa* [r.23-25], [3] haar dappere zelfmoord (*generosius perire quaerens* [r.21-22] en *fortis t/m ferocior* [r.26-29], [4] het feit dat zich als koningin blijft gedragen (*iacentem t/m sereno* [r.25-26] en *saevis t/m triumpho* [r.30-32]).
- c [1] *Fatale monstrum* [r.21], [2] *non humilis mulier* [r.32]. d Generosius (eervoller dan als fatale monstrum in *catenis* [r.20-21]).
- 11 a Caesar (Octavianus) heeft door zijn aanval Cleopatra uit haar dronken staat wakker geschud. Door haar nederlaag tegen Octavianus heeft ze haar dappere, positieve kant kunnen tonen.
- b Cleopatra wordt vergeleken met een zachte duif en een een haas, geen enkele partij dus voor Octavianus die vergeleken wordt met een havik en een snelle jager.
- c Horatius kan Cleopatra, de grote tegenstander van Octavianus, niet zomaar positief beschrijven. Dan geeft hij aanstoot aan Octavianus. Haar helemaal zwak en slecht afschilderen neemt weer alle glans van de overwinning van Octavianus af. Door haar positieve gedrag in verbinding te brengen met het optreden van Octavianus lost hij dit probleem tactvol en handig op.
- d *Saevis liburnis invidens* in r.30-32. Horatius laat hier wijselijk weg dat Cleopatra aan Octavianus misgunde haar in zijn triomftocht mee te voeren. In plaats daarvan kiest hij voor de neutrale formulering *saevis Liburnis invidens* (omdat ze aan de woeste oorlogschepen misgunde). Haar zelfmoord was een grote teleurstelling voor Octavianus geweest, die haar speciaal in haar paleis had laten bewaken om haar levend mee naar Rome te kunnen nemen.
- 12 a *Rugis, instanti senectae, indomitae(que) morti.*
- b *Instanti.*
- c *Indomitae.*
- d *indomitae(que) morti*; de drie stappen vormen een climax (rimpels, ouderdom, dood).
- 13 a Het offeren aan Pluto, de god van de onderwereld.
- b Met de opmerking dat wij mensen allen de doodsrivier moeten oversteken (sterven) [r.9-12].

- c Het vermijden van oorlog(sgeweld), niet bevaren van de Adriatische zee en oppassen (bang zijn) voor stormen (Zuidenwind) in de herfst.
- 14 a [1] Doodsrivier: *tristi unda* [r.8-9]: *ater* t/m *errans* [r.17-18], [2] in beide beschrijvingen twee mythologische voorbeelden van eeuwig gestraften in de onderwereld: (*ter amplum*) *Geryonen* [r.7-8] en *Tityon* [r.8] : *Danai genus (infame)* [r.18-19] en (*damnatusque longi*) *Sisyphus Aeolides (laboris)* [r.19-20].
- b In *quicumque* t/m *vescimur* [r.10] en *sive* t/m *coloni* [r.11-12].
- 15 a Omdat hij wel van het leven weet te genieten en Posthumus niet.
- b Hoe je wel met *labuntur anni* (het verglijden van de jaren) om moet gaan.
- c Het leven is kort (1e couplet), dus daarom moet je nu genieten van de plezierige dingen in het leven (zoals goede wijn), nu het nog kan (7e couplet).
- d De dood is onverbiddelijk (2e couplet) voor alle mensen (3e couplet), gevaarlijke situaties uit de weg gaan helpt ook niet (4e couplet), we gaan toch dood (we moeten naar de doodsrivier gaan, 5e couplet), alles wat ons nu lief is moeten we achterlaten (6e couplet).
- 16 a De drie boeken Oden waarvan *Carmen* 3.30 het slotgedicht is.
- b [1] *aere perennius* [r.1], [2] *regali(que)* t/m *altius* [r.2].
- c [1] onverwoestbaar door de tijd, [2] eeuwige roem verschaffend (tot de hemel reikend).
- d [1] r.3-5, [2] r.6-14.
- 17 Horatius is in dit gedicht niet erg bescheiden over zijn verdiensten als dichter. De verbinding van *ex humili potens* (van lage afkomst machtig) met het subject van *dicar* [r.10] (=Horatius zelf) past het best in dit gedicht. (Horatius laat hier bewust in het midden of het bij Daunus, het subject van *regnavit* [r.12], hoort of bij hem zelf.)
- 18 a Horatius vraagt in beide gedichten om hem de status van (lyrisch) dichter toe te kennen: Als t/m uitroept (*Carmen* 1.1 r.36): *mihī* t/m *comam* (*Carmen* 3.30 r.15-16).
- b *Carmen* 1.1 is gericht tot Maecenas en 3.30 tot de muze Melpomene.
- c Horatius heeft laten zien wat hij kan (*quaesitam meritis*) en wendt zich nu tot de goden voor erkenning van zijn dichterschap.
- 19 Inhoud: Horatius vermeldt trots dat hij een monumentaal dichtwerk heeft geschreven [r.1-2] dat niet door de tand des tijds aangetast zal worden [r.3-5] en dat voort zal leven, als hij zelf allang dood is [r.6-8], zolang als het Romeinse rijk zal bestaan [r.8-9]. Hij vermeldt zijn eenvoudige afkomst [r.10-12], zijn unieke verdienste als dichter [r.13-14] en vraagt nu om erkenning van de goden als lyrisch dichter [r.14-16]. Handtekening: in dit gedicht toont Horatius zijn dichtwerk, benadrukt de kwaliteit en het unieke karakter, zegt trots dat hij dat bereikt heeft en wil nu de erkenning die hij verdient. Zo zet hij in dit gedicht trots zijn handtekening onder zijn werk.